

Memorandum slovenske papirne in papirno predelovalne industrije

"Globalno gospodarstvo bo trajnostno naravnano, ali pa ga ne bo.
Evropa bo zelena celina, ali pa je ne bo,
svet pa bo zelenomodri planet, ali pa ga ne bo."

Evropski komisar za znanost in raziskave **dr. Janez Potočnik**
(Portorož, november 2008)

IZDELKI izdelani na sonaraven način in ustrezajoč vsem kriterijem trajnostnega razvoja imajo zagotovljeno prihodnost.

PAPIR je prvi med prvimi, ki te pogoje izpolnjuje, papirništvo pa vzorčni primer trajnostnega razvoja. Žal je v slovenski javnosti in vladnih strategijah to dejstvo popolnoma prezrto in skrajni čas je, da se ta odnos spremeni.

Prvi korak v tej smeri vam v presojo posredujemo naše argumente, ki smo jih strnili v Memorandum slovenske papirne in papirno predelovalne industrije:

The Values of Paper

PAPIRNA PANOGA JE VZORČEN PRIMER TRAJNOSTNEGA RAZVOJA V INDUSTRIJI.

Zato v svojih razvojnih prizadevanjih in v težnjah po še večji okoljski ustreznosti

papirničarji zaslužimo

**pozornost in podporo ustvarjalcev ekonomskega okolja ter
naklonjen odnos do razvoja naše panoge.**

Papirništvo ima v Sloveniji večstoletno tradicijo. V 19. stoletju je bilo nosilec industrializacije (eden prvih parnih strojev), danes pa je gotovo protagonist med industrijskimi panogami na področju uvajanja elementov sonaravne proizvodnje. Tak status si zasluži zaradi **obnovljivih surovin, naravi prijaznih izdelkov ter sodobnih, avtomatiziranih in ekološko prilagojenih proizvodnih procesov**, ki so rezultat dolgoletnega sistematičnega dela.

Danes slovensko papirno in papirno predelovalno industrijo predstavlja 107 podjetij, ki skupaj ustvarijo 713,2 mio € prihodkov, 142,2 mio € dodane vrednosti ter so zanesljiv delodajalec skupno okoli 10.000 zaposlenim.

Les, kot naravno obnovljivi vir, je osnovna surovina za proizvodnjo vlaknin (celuloza, lesovina) in papirja. Sodobna proizvodnja celuloze je energetsko neodvisna in z izpusti CO₂ ne obremenjuje okolja. V papirništvu se iz leta v leto povečuje uporaba lesa iz certificiranih gozdov, kar zagotavlja sonaravno gospodarjenje z gozdovi. Zaradi izjemne gozdnatosti ima Slovenija na tem področju izjemno perspektivo.

Glavna surovina slovenskih papirnic je odpadni papir (>55%), zato imamo odločilno vlogo v sistemu ravnanja z odpadnim papirjem in papirno embalažo. Sistemi zbiranja odpadnega papirja in embalaže so zgled učinkovitosti, saj v Evropi danes zberejo že več kot 66 % vsega izdelanega papirja (CEPI)¹, v Sloveniji trenutno slabih 50 %.

Papir je vsestransko uporaben in naravi prijazen material, nosilec informacij in hvaležen medij za izražanje kreativnosti ter vir domišljije in ustvarjalnosti. Je nepogrešljivi del našega vsakdana! Kot reciklabilen (uporaben 6-8 krat) in biorazgradljiv izdelek izpolnjuje ključne zahteve trajnostnega razvoja. Na nekaterih področjih je papir nezamenljiv (higiena, embalaža). V kolikor papirno embalažo nadomestimo z embalažo iz drugih materialov (najpogosteje je to plastika), je vpliv na okolje s pridobivanjem (le-teh) iz fosilnih surovin in pri odpadkih nekajkrat manj ugoden za okolje in zdravje človeka. Pri razgradnih procesih plastike se sproščajo dioksini, ki se nato vežejo v prehransko verigo.

Pretekli dosežki ter jasni cilji nas navdajajo s ponosom, vendar vemo, da je pred nami še polno izzivov, ki smo jih zbrali v "3E" paket:

Ekologija - Energija - Ekonomija

1. Ekologija

Papirna industrija je panoga ekoloških atributov trajnostnega značaja. Pri svojem delovanju skrbimo za kontrolirane vplive na okolje, znižujemo emisije ter povečujemo delež obnovljive energije. Nenehno optimiranje tehnoloških procesov v smislu zapiranja vseh snovnih in energetskih tokov je v papirništvu stalnica. Proizvodnja brez odpadkov je končni cilj! Vse slovenske papirnice smo svoje delovanje okoljsko uskladile z zahtevami IPPC direktive, kar je rezultat desetletnega intenzivnega investiranja v ekološke projekte (cca. 30 mio € letno). Papirnice 95% tehnološke vode očistimo, večkrat uporabimo in jo v nekaterih primerih celo čistejšo vračamo v okolje v skladu z evropskimi okoljskimi standardi.

Dokaz kakovosti in systemskega delovanja z okoljem so tudi mnogi certifikati, s katerimi se podjetja papirne dejavnosti lahko pohvalijo. Skrb za okolje je zelo pomembno področje poslovanja podjetij, ki pa zaradi stalnega dopolnjevanja in širitve zakonske podlage zahteva mnogo pozornosti ter investiranja, kar prispeva k naši konkurenčnosti.

2. Energija

Papirna industrija je energetsko intenzivna panoga, kar dokazuje visok delež stroškov za energijo v strukturi vseh stroškov podjetja, ki v povprečju v panogi predstavljajo 8,12 % vseh stroškov podjetja (15,2 % vseh stroškov pri papirnicah). Uporabljeni energenti spadajo med okoljsko najbolj ustrezne (plin in elektrika), poleg tega več kot 35 % porabljene električne energije prihaja iz obnovljivih virov (hidroenergija, lesni odpadki, bioplin). Vendar visoke cene energije v Sloveniji močno znižujejo konkurenčnost slovenske papirne in papirno predelovalne industrije.

Naši cilji na področju energetike so v skladu s strategijo EU za trajnostni razvoj: zmanjševanje porabe energije, povečevanje energetske učinkovitosti in poviševanje deleža obnovljive energije. Pretekle investicije kažejo zniževanje specifične porabe termične in električne energije in povečevanje deleža zelene energije (proizvodnja električne energije z bioplinom, toplotne energije z uporabo biomase). Večina papirnic ima tudi soproizvodnjo energije (elektrika in toplotna energija). Z zniževanjem porabe energije obenem zmanjšujemo tudi problem izpustov toplogrednih plinov.

¹ CEPI - Evropsko združenje proizvajalcev papirja

3. Ekonomija

Slovenska papirna industrija je močno izvozno orientirana, zato je glavna skrb podjetij ohranjanje mednarodne konkurenčnosti. Ob vseh prizadevanjih za doseganje večje produktivnosti in učinkovitosti ima velik vpliv na mednarodno konkurenčnost prav okolje, v katerem delujemo. In slovensko poslovno okolje ni vzpodbudno: imamo visoke davčne in prispevne stopnje, trošarine ter mačehovski pristop pri vzpodbudah za investiranje in razvoj.

Družbena odgovornost in socialna vpletenost papirne industrije se odraža v tem, da je papirna industrija nosilec razvoja v svojih okoljih in prispeva k enakomernejšemu regionalnemu razvoju. Za svoje nadaljnje delovanje sama izobražuje svoje kadre, saj na nobenem nivoju javnega šolskega sistema izobraževanje za papirniške strokovnjake ne obstaja.

Žal so dosedanja dolgoletna sistematična prizadevanja in investiranja v zaprtje snovnih krogotokov, v učinkovitejšo rabo surovin in energije, v zmanjšane emisij v vodo in zrak ter v izobraževanje kadrov bila spregledana.

Vendar je papirništvo perspektivno.

Navedena dejstva so dokaz, da smo se in se še vedno posvečamo vedno novim izzivom. Spoznanje, da papirna panoga ustreza načelom trajnosti, nas navdaja s ponosom in pričakovanji.

Panoge s trajnostnim značajem si zaslužimo strateško pozornost.

Poleg omembe v državnih strateških planih pričakujemo tudi prednostno obravnavo in vzpodbude pri zagotavljanju finančno ugodnejše infrastrukture ter drugih storitev v državi. Trenutne gospodarske razmere so lahko le še razlog več, da podprete naša razvojna prizadevanja, zato

pričakujemo sprejetje strategije podpore panogam s trajnostnim značajem.

Strategija podpore panogam s trajnostnim značajem naj vključuje:

- Olajšave pri okoljskih dajtevah za trajnostno naravnane panoge. Večji del okoljskih dajatev naj se reinvestira v industrijo.
 - Predpis na področju rabe neškodljivih sekundarnih surovin kot nadomestila naravnih virov (Obvezna uporaba razpoložljivega papirnega mulja na lokalnih deponijah namesto sveže izkopanih materialov iz narave).
 - Zagotovitev enakovrednega položaja za velika podjetja (ne le MSP) pri javnih razpisih za izboljševanje ekoloških kriterijev poslovanja.
(Zaradi kapitalske intenzivnosti sodijo papirnice med velika podjetja, kljub svoji majhnosti v evropskem merilu. Zato papirna panoga do sedaj na javnih razpisih ni mogla kandidirati.)
 - Finančne vzpodbude za povečanje deleža uporabe zelene energije.
 - Nepovratna sredstva za izgradnjo novo instaliranih elektrarn, za rekonstrukcije obstoječih naprav ali za povečanje kapacitet za proizvodnjo elektrike.
 - Konkurenčno ceno energije za trajnostno naravnane panoge.
 - Spodbujanje uporabe okolju prijaznih izdelkov in materialov;
 - Zagotavljanje olajšav za investicije in R&D;
 - Sofinanciranje izobraževanja papirniških kadrov;
- in še bi lahko naštevali.

Boj proti podnebnim spremembam in spodbujanje trajnostnega razvoja sodita med glavne evropske politike – tako tudi NAŠE.

Slovenska papirna in papirno predelovalna panoga bo dosegla cilje zastavljene s Kjotskim protokolom:

- za 20 % bo zmanjšala izpuste CO²,
- za 20 % bo povečala energetske učinkovitost,
- za 20 % povečala rabo obnovljivih virov energij **do leta 2020,**

če bo slovensko poslovno okolje slovenski papirni industriji naklonjeno vsaj tako, kot je poslovno okolje naklonjeno papirničarjem v drugih evropskih državah.

Slovenski papirničarji

Ljubljana, 2.11. 2009